

ORĘDOWNIK ŚMIGIELSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem świąt. — Przedpłata miesięcznie z przyniesieniem 260 mk., w agencjach miesięcznie 240 mk. Numer pojedynczy 15 mk. niedzielny 20 mk. TELEFON nr. 65 Skrzynka poczt. 13.

OGŁOSZENIA STAROSTWA, KOMISARJATOW,
MAGISTRATÓW ORAZ WŁADZ POLICYJNYCH
SA PRAWOMOCNE.

Cena ogłosz.: za 1-lin. wiersz petyt. 50 mk., w części urzędowej lub reklamowej 100 mk.
Adr. Admin. i Red. Smigiel - Wielkopolska.
Poczt.kont. czek. A. Klóskowski w Poznaniu nr. 200 363, w Wrocławiu (Breslau) nr. 7283.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Mianowanie.

W miejsce dotychczasowego przełożonego dworu na obszar dworski Wielichowo Pana Józefa Ślebiody, obrano na takowego gorzelnika Edwarda Ślebiody z Wielichowa, którego jako takiego zatwierdzam niniejszem.

Smigiel, dnia 4. września 1922 r.

Starosta. Kopezyński.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA,

za którą Redakcja bierze odpowiedzialność.

Analfabetyzm.

Jednym z najpiorniejszych spadków, jaki przypadł naszej państwowości po rządach zaborczych, to analfabetyzm. Szerzeniem obskuratyzmu starano się zabić duszę narodową. I stąd tragedia, że naród, który w ciągu swej samodzielności politycznej rwał się do oświaty, który jeden z pierwszych w świecie stworzył u siebie Ministra Oświecenia, naród Komisji Edukacyjnej, Konarskich, Czackich, Kołłątajów, zajmuje dziś jedno z pierwszych miejsc w Europie pod względem ilości analfabetów.

Dzięki barbarzyństwu zaborców, szkoła stała się synonimem obcej państwowości i przemocy, nietylko w b. Kongresówce, gdzie procent analfabetów jest wprost potworny, ale i w Poznańskim, gdzie zabraniano dziecku polskiemu modlić się w ojczystym języku. Tępiący w szkołach z pasją zwyrodnienia duch młodzieży, krył się w mrokach konspiracji, przysparzających przez jedynę już tylko pozostałe ognisko życia polskiego: ognisko rodzinne. Ale tam, gdzie ten dom polski nie miał dość siły, by dziecku dać wiedzę o tem co swoje, gdzie znicz ducha narodowego pelzał za ledwie w szarych troskach powszedniego dnia, tam wdzierała się martwość ciemnoty, gdyż od szkoły zaborczej odwracano się ze wstrętem.

Konsekwencje tego straszego stanu rzeczy dławia dzisiaj nasze życie państwowe. Boć nie kto inny, tylko ten analfabetyczny, nieświadomiony a rozagitowany przez hyjny demagogiczne, łowiące w tej ciemnej wodzie swoje ofiary, tłum decydować będzie o składzie naszego Sejmu, przypieczetuje naszą przyszłość na okres najbliższych pięciu lat.

Dlatego też naczelnym zadaniem naszych usiłowań, programem dnia winno być bezwzględne tępienie ciemnoty, nieuctwa, obskurantyzmu, jak tyfusu, dżumy, cholery. Bo to są właśnie składniki trzęsawiska, w których legną się miazmaty dąbalizmu, stapińczyzny, bolszewizmu.

Rozmiary analfabetycznej epidemii są przerażające.

Nikt nie przypuszczałby, że ludzie, tknięci kalectwem zupełnego analfabetyzmu, te ludzkie zwierzątka pójdą do urny z profesorem, kupcem, przemysłowcem, ukwalifikowanym robotnikiem, urzędnikiem... na równych prawach.

Przeciw tej cholery analfabetycznej trzeba stanąć zatem do walki i to do walki z taką przynajmniej zapamiętałością, z jaką zabory szcepili bakcyle obskurantyzmu.

Dziesiątki i setki tysięcy dziatwy i młodzieży przyciemnia szkoła polska. Jest niewątpliwie lepiej z każdym rokiem. Oświata zatacza coraz szersze kregi. W przyszłości da Bóg zbierzemy plony. Ale to nie powinno zamykać oczu na istniejące widmo. I tu, gdybyśmy choć z ciężkim sercem uznali, że niesienie starcom, kończącym swój żywot, znajomości słowa pisanego byłoby mniejszą koniecznością państwową, to z całą stanowczością musimy stwierdzić, że zbrodnia państwową byłoby pozostawienie chłopów idących dopiero w życie w stanie półdzikości intelektualnej. Mówię o tem pokoleniu, które łatwo uchyliło się przed szkołą zaborczą, a które szkoła polska zastała już poza wiekiem przymusu szkolnego. Dziesiątki, a może i setki tysięcy tej młodzieży snują się dzisiaj po kraju, na zer dla wszelkiego rodzaju kanalii przewrotowej. A gdyby się inaczej nie dało zrobić, należałoby natychmiast zarządzić rodzaj przeglądu tej młodzieży od lat 15 do 30 i ustanowić przymusową braukę do... wieczornych kursów, zorganizowanych z wojskową dyscypliną i odpowiedzialnością.

Ksiądz w wyobraźni lewicowca.

Świadomość, że ksiądz ma takie same prawa wyborcze, jak każdy obywatel i że siłą wymowy i wpływu moralnego może spowodować niekorzystny dla radykałów wynik głosowania, doprowadza ich do pasji. Dąbał w swoim czasie zgłaszał wnioski w Sejmie, aby księżom zakazano brać udział w agitacji wyborczej i nawet ukarano ich za to, że zalecali wiernym głosować na listy narodowe. Odsunąć księdza od wyborców, a gdy konstytucja nie pozwala na to, to oezernić go tak, żeby się wyborea od księdza usunął, oto cel jeden z najpierwszych w taktyce radykała.

Stwarza się więc obraz księdza tak cudaczny, że w końcu sam radykał zaczyna wierzyć w istnienie diabła w postaci księdza i ta sugestja udziela się jego otoczeniu. U nas to się objawia czasem w sposób niekiedy swoisty: wyborca pomstuje przeciw księdzu, ale w kościele modli się przykładnie. Żeby wyborcę ustrzedz i od kościelnych wpływów księdza, radykał puszcza się na próby stworzenia kościoła niezależnego.

Ksiądz, według wierzenia lewicowca jest zawsze bardzo tłusty, choćby był chudy; jest zawsze bardzo cheiwy, choćby wspierał ubogich; jest rozwiązły, choćby prowadził żywot przykładowy; zdziera z ubożego ludu grube sumy za chrzciny, śluby i pogrzeby, choćby nie brał ani feniga. Otoczenie księdza składa się zawsze z głupich i rozpustnych niewiast, choćby to były skromne i pobożne kobiety. Ksiądz zawsze trzyma z dworem, choćby dbał jak najbardziej o lud; zawsze wzywa żandarmów do gnębienia ludu, choćby na plebanję napadli bandyci.

W organach lewicy zwykle roi się od obrazków, jak ksiądz obdziera lud ze skóry za usługi religijne. W wyobraźni „obywatela“ tęgutowego ksiądz czyha jedynie na sposobność, aby przysłała doń uboga wdowa z prośbą o pochowanie zwłok męża. „Obywatel“ z góry wyobraża sobie płacz wdowy i ogromną sumę pieniędzy, żądanych przez księdza.

Że ksiądz chce odebrać chłopu wszystką ziemię i zniszczyć reformę rolną, to samo przez się rozumie. Każda marka, którą ksiądz zapłaca za chrzciny, jest wypominana w „Wyzwoleniu“. Ale o dobrych uczynkach księdza nigdy ani słowa.

Lewicowcy liczą, propagujący „niezależny“ kościół, malują postać księdza w sposób, niezem nie różniący się od powyżej przytoczonych opisów.

W Łodzi pod redakcją niejakiego p. K. Strzelca wychodzi tygodniczek „Nowe Drogi“, który wyobraża sobie naszego księdza w postaci obscurnego człowieka, oszukiwanego przez Watykan i oszukującego lud polski. W głowie zabobonnego K. Strzelca, w której pomieszały się kwakrowskie czy metodystowskie tendencje protestanckie z nienawiścią do papieża i reminiscencjami polskiego arjanizmu, Watykan jest instytucją apokaliptyczną, a socjaliści poniekąd naturalnymi sprzymierzeńcami w walce z klerem. Więc w jego wyobraźni ksiądz polski nie innego nie robi, jak tylko gubi Polskę, ukrywając pismo święte przed okiem wiernych, aby lud oberdrec i ogłupił. Wszelkie kalumnie na księdza z pism lewicowych „Nowe Drogi“ starannie przedrukowują, a od siebie podają tak fantastyczny wizerunek dzisiejszego kapłana, że jedynie twarda rzeczywistość zadaje mu kłam.

Kapłan polski w życiu realnym w niezem oczywiście nie przypomina księdza, wytworzonego przez wyobraźnię lewicowców, którzy — rzecz godna uwagi — nigdy nie napadają na rabinów. Bo na rabinów lewica w wyborach liczy jak na Zawiszę.

Dzkie ekscesy przeciw Francuzom w Gdańsku

Opowiadanie naocznego świadka.

Posel na Sejm Gdański, p. Budzyński, który był świadkiem zorganizowanej masakry marynarzy bałtyckiej eskadry francuskiej w szczególności zaś załogi okrętów „La Marne“ i „L'Ancre“, opisał wobec sprawozdawcy „Rzeczypospolitej“ przebieg napaści w następujący sposób:

Genezy napadu na marynarzy francuskich jak również początkowego okresu zajścia nie znam, gdyż dopiero około godz. 6-ej, a więc w godzinę po rozpoczęciu akcji napastniczej przez tłum zjawiłem się na Rynku Kaszubskim (Kaschubischer Markt), gdzie odgrywały się główne epizody napadu.

Na samym wstępie ujrzałem kilkunastu Francuzów, którzy szli w stronę portu i za którymi szedł tłum, złożony z kilkuset osób. Tłum ten uzbrojony był w laski, dalej blaszane flaszki i toporki, te ostatnie widocznie należące do robotników w warsztatów kolejowych i stoczni. Francuzi zachowywali się nader zwyczaj spokojnie i jedynie wymijali atakujący, łżący i bijący ich tłum. W tłumie zauważyłem kilku, najwyżej sześciu funkcjonariuszy t. zw. Schutzpolizei. Żołnierze policyjni uczynili na mnie wrażenie, że uspakajają tłum jedynie „ut aliquid fecisse videatur“.

Jedna z grup francuskich schroniła się do kawiarni Baltic. Za nią weszło 4 czy 5 funkcjonariuszy policyjnych, zamknawszy za sobą drzwi, zaś jeden z nich pozostał przed drzwiami. Po chwili z kawiarni wyleciało 3 czy 4 Francuzów, na których rzucił się tłum, bijąc ich. Co się działo w kawiarni nie wiem. Faktem jest jednak, że widocznie pod „wpływem“ akcji policyjnej w kawiarni, część Francuzów znalazła się z powrotem na ulicy wydana na pastwę tłumowi, druga zaś część, jak mi opowiadali moi domownicy, gotowi zeznania to potwierdzić przysięgą, znalazła się na podwórzu domu, w którym znajduje się kawiarnia, prosząc o ratunek i kryjąc się w zaułkach.

Tymczasem na Rynku Kaszubskim pojawiła się nowa grupa nieuzbrojonych marynarzy francuskich, idących do portu i nie mających żadnej wiadomości o tem, co się na rynku dzieje. Na grupę tę napadł znów tłum, bijąc ich i krzycząc: „Haut sie nieder, schlagt tod die Bande, heraus mit den Franzosen“. Biorąc marynarze padali na ziemię, następnie zrywali się i kryli się po bramach i sieniach. Zachowanie się ich wskazywało na to, iż postanowili wstrzymać się od wszelkiej akcji czynnej, choćby ona nawet była obronną. Gdy się zwróciłem do jednego z policjantów, którzy tymczasem wyszli z kawiarni, z żądaniem obrony niemilosierdzie katowanych marynarzy, ten odpowiedział mi: „Ach lassen Sie doch“, zachowując się w zupełności biernie. Tymczasem od strony dworca nadchodziły dalsze grupy marynarzy, którzy po kolei stali się ofiarami napaści tłumowi, aż do powalenia na ziemię i nieprzytomności, tudzież skrajnych wyzisk. Wobec tego, że tłum, widząc próby mojej interwencji, zaczął występować przeciw mnie agresywnie, udałem się do swojego mieszkania i z balkonu obserwowałem dalszy przebieg wypadków.

Wśród szeregu epizodów utkwil mi w pamięci zwłaszcza jeden. Mianowicie z ulicy Pfefferstadt zbliżyło się kilku najzupełniej spokojnie idących marynarzy francuskich. Do jednego z nich przystąpił żołnierz Schutzpolizei i z miejsca uderzył go z całej siły w kark, tak, że Francuz upadł na ziemię. Podczas tego tłum, który tymczasem nadbiegł, zachęcał policjanta do dalszej akcji, krzycząc „bravo haut ihn nieder“. Gdy marynarz podniósł się z ziemi, policjant chwycił go za rękę, wykreślił mu ją na plecy i odprowadził na ubocze, zdaje się, na posterunek policyjny.

Zajścia te obserwowałem do godz. 8 wieczorem.

Jeden z moich domowników, który później wieczorem, około północy przechodził przez most na Motławie (Langebrücke) widział dwóch strasznie pobitych, broczących krwią i leżących na ziemi marynarzy francuskich. Gdy jeden z nich usiłował podnieść się, napastnicy chwycili go za głowę i wydzierali mu włosy garściami, co wzbudziło nawet oburzenie niektórych przechodniów niemieckich. Prawdziwość tego epizodu może być również stwierdzona przysięgą.

Dla ścisłości dodaję, że podczas napadów na Kaszubskim rynku okrzyki, jakie ja słyszałem, skierowane były również przeciwko Polakom i innym obcym, głównie jednak przeciw Francuzom. Jeden z takich okrzyków brzmiał:

— Jeder Franzose der sich zeigt wird kalt gemacht.

Ze swojego mieszkania połączyłem się telefonicznie z Prezydum Polioji, żądając interwencji. Działo się to, gdy napady na Kaschubischer Markt były w pełni. Na żądanie swe otrzymałem odpowiedź:

— „Die Sache ist schon längst erledigt“.

